

hvis det bliver ophøjet til Lov, ville faae deres Gaarde til Selveie, ville blive brøstholdne i Sammenligning med deres Standsfæller, som ere blevne Selveiere tidligere, idet et Stykke gaar fra Gaarden, da ligger deri den Betragtning, at Fæstegaarden er Fæstebondens; men dette er en Sag, som ellers ikke kommer Fæstebonden ved; naar der er Fæsteledighed, eller Forpagtningen ophører, saa eier inden Anden Fæstegodsjet end Jorddrotten. Jeg siger her: Vi skulle saa og saa mange Skjæpper Land fra, som Eiendommen indeholder Skjæpper af Hartkorn; dette gjør Eieren selv, og det Dvorige af Jorden sælges paa de Bilkaar, som forøvrigt ere foreskrevne i § 20, det er kun den lille Del, denne Brødel, der bliver gjort til Husmandslobder, som bliver gjort fuldstændig fri; og der gaar saaledes hverken nogen Brødel ind i Statskassen eller andetsteds hen. Forslaget er saaledes aldeles antisocialistisk i den Retning; vi have ikke der noget som helst med Fæstetvungen at gjøre, og fordi der paa den anden Side er paalagt Uopfigelighed af Njebesummen i en Række Aar, forekommer det mig, at der ved de øvrige Bestemmelser er Bederlag nok herfor. — Jeg skal udtale, at det er en meget let Sag, som den ærede Ordfører gjorde, naar Lovværde tale om eller paadutte Andre Ukyndighed, og det er saameget lettere, som jeg udtryffeligt selv har sagt, at jeg havde næret saa stor Tillid til en vis Side med Hensyn til Lovspørgsmaals udelukkende Døftelse, at jeg havde forsonet grundig at sætte mig ind i Landbosforholdene. Imidlertid har den ærede Ordfører ikke fordristet sig til at paavise, hvorledes mit Vædringsforslag røber speciel utilbørlig Ukyndighed i Landbosforholdene. Jeg har allerede sagt, at det vil røre ved Forordningen af 3die December 1819 § 1, om Grændserne for Udtykning, og jeg vedgaar at det gjør det. Dste ophæver een Lovs Bestemmelser en andens, men jeg har ikke lagt Mærke til, at der er Noget, der har paavist, at der derved røbes en saa aldeles utilbørlig Uvidenhed i de herhen hørende Lovgivningsforhold; derfor vil jeg foreløbig blidelig og lempelig tilbagevise Beskyldningen for, at mit Forslag kan kaldes umodent og ubetænk; jeg vil indrømme, at fra den ærede Ordførers

og hans Meningsfællers Side kan det se ud, som om det var umodent, men det forekommer mig, at vi have set ganske anderledes Grøntfager fremkomme end dette Forslag; det haaber jeg, man vil være enig i. Jeg skal slutte med den personlige Bemærkning til min Ven for Aalborg Amts 1ste Valgkreds (Bakke), at han vistnok tog fejl eller handlede urigtigt, naar han søgte for dem, der ikke kjende mine personlige Forhold, at give det Udseende af, som om jeg var opvoxet, oplevet og uddannet under Bilkaar, saaledes at jeg ikke skulde kjende, hvorledes det stod sig, ikke alene i Hytterne, men ogsaa i Bøndergaardene. Jeg skal give det Vidnesbyrd, at min Ungdom er svunden hen i straaetællede, jordløse Huse med Vergulv, og da jeg i 1848 første Gang forlod Bornholm og kom over til Fyn og Vstjylland og blev indkvarteret i Fæstegaarde, tænkte jeg: Gud bevare os, se hvilken Velstand man her svømmer i; det var noget ganske Andet end det, jeg var vant til at se. I Dvrigt skal jeg indrømme, at der kan være Undtagelser — jeg vil ikke sige glædelige eller hæderlige Undtagelser, der kan ogsaa være sorgelige Undtagelser — men det forekommer mig, at Regjeringsforslagets § 20 aldeles tilstræffeligt taler i den Retning, at de Summer, hvorom der her er Tale, ville komme Fæsternes Efterladte til Gode paa de Steder, hvor der er Anledning dertil. Der staar udtryffeligt, at paa de Steder, hvor Omstændighederne dertil give Anledning, ville Fæsternes Familier ikke være udelukkede fra at nyde godt deraf. Dette skal jeg ikke have Noget imod, tværtimod, jeg vil endog sige, at paa mange Steder bør Fæstefamiliernes Paarørende være de Nærmeste til at nyde godt deraf, jeg vil blot ikke have, at det skal være udelukkende, at det skal være en Eneret, men hele Bøndealmuen skal, saaledes som Regjeringen udtrykker sig, have Udgang til at faae Andel i de Midler, der fremkomme ved Fæstetvangens Afsløsning paa denne Måde, og det er dette, som Forslaget gaar ud paa. — Jeg beder undskyld, at jeg har opholdt det høie Thing saa længe. Jeg skal imidlertid, da mit Forslag ikke har mødt en saa overordentlig varm Velvilje, og da jeg indrømmer, at det maaste ikke er det heldigste Sted at sætte det